

Azerbaycan-Türkiye ilişkileri: nerede kalmıştık? - 3

<http://www.1news.com.tr/yazarlar/20110107113948289.html>

Aynı başlıklı ilk iki makalede Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin genel çerçevesi ve genel tarihçesi üzerinde durulmuştu. Bu doğrultuda ilişkilerin tarihinde daha çok ortak, çok ende de olsa ayrıştırıcı unsurların bulunduğu bahsedilmişti. İkili ilişkiler açısından 20. yüzyılın başlarında ve sonlarında yaşananların bugünkü durum açısından önemi vurgulanmıştı. 1990`ların başlarında başlayan ve günümüzde de devam eden olumlu süreç bakımından 2008-2009 yıllarında yaşananların, etkisi kolaylıkla giderilebilecek, ama önemli bir olumsuz aşama olduğu ifade edilmişti.

Bu dönemde sıkıntılar yaşayan ilişkilerin geliştirilmesi bakımından karşılıklı ziyaretler ve verilen mesajlar (Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Erdoğan`ın 13 Mayıs 2009`da Azerbaycan Parlamentosunda yaptığı konuşma, 2010 yılında önce Bakü`de Atatürk anıtının açılışının gerçekleştirilmesi, ardından Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül`ün Azerbaycan ziyareti) önemli yer tuttu. Aynı zamanda bölgesel (Ekim 2009`da gerçekleştirilen Türk Devletlerinin Nahçıvan Zirvesi, Haziran 2010`da gerçekleştirilen Türk Devletlerinin İstanbul Zirve Toplantısı, TürkPa dahil çeşitli kurumların toplantıları genel anlamda Türk dünyasının entegrasyonuna önemli katkılar sağlamanın yanı sıra, Azerbaycan-Türkiye ilişkileri açısından da çok ciddi gelişmelerin yaşanmasına neden oldu) ve uluslararası kuruluşların (NATO, AGİT Zirve Toplantıları) toplantıları çerçevesinde önemli görüşmeler gerçekleştirildi ve irelilemeler sağlandı. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi de dahil önemli yeni yapılanmalar oluşturuldu.

Tüm bu gelişmeler ortaya çok olumlu bir tablo çıkmasına neden oldu. Ama her zaman olduğu gibi, ilişkiler en olumlu tabloya sahipken bile sürprizlerle karşılaşılması için derinlemesine düşünülmesi ve ilişkilerin stratejik yönetimi şarttı. Nitekim, sürprizlerin doğması için fazla zaman geçmesi gerekmedi. Fakat, bu şartlarda ortaya çıkabilecek iki sıkıntının hemen-hemen kayıpsız atlatılması mümkün oldu.

Bunlardan birisi Azərbaycan-Türkiyə futbol müsabakasının Azərbaycan tərəfindən qazanılması, digəri isə “wikileaks sürprizi” oldu. Aslında ikincisi daha “derin iddialar” içerməsinə rəğmən toplumsal etkisi iki ölkənin kamuoylarını uzaqlaşdırma rolü bakımından birinciye görə daha az oldu. Medyada göreceli olaraq daha az yer almasına rəğmən ilk konunun ayrışdırıcı etkisi öncelikle “futbolun insanlar için taşıdığı kutsal dəğər”dən kaynaklandı. “Bu kadar hassas” bir konuda dəğərləndirmə yapan bəzi yazarların “şimdi de Almaniya’yı yenin bakalım” tarzı söylem kullanmaları bir sonrakı aşama için provokasyon olanağı doğurdu. Azərbaycan`ın kendi sahasında muhtəmel Almaniya yenilgisi sonrası Türkiyə kamuoyu nezdində Türkiyə-Azərbaycan ilişkilerine yönelik belki kısa süreli, ama mutlaka provakatif bir tavrıla qarşılaşırsak hiç şaşırmmamalı.

“Wikileaks sürprizi” konusunda iki ölkə liderlərinin açıqlamaları fevkalade olumlu ve yapıcıydı. Ama bu olumlu ve yapıcı söylemlərin inandırıcılığının ve mutlak anlamda toplumları ayrıştırmaya mahal vermeyecek niteliğə sahip olmasının sağlanması için dikatli davranılması şarttır.

Azərbaycan-Türkiyə ilişkilerine ciddi katkılar yapması bəklənən Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliğı Konseyi`ne ciddi şəkildə işlərlilik kazandırılması çox önəmlidir. Bu kurumun ister genel olarak Türk Dünyasının bütönləşməsi bakımından, isterse de Türkiyə-Azərbaycan Hükümetlərarası Karma Ekonomik Komisyonu dahil direkt iki ölkə arasındakı ilişkileri gəliştirmək üzəre oluşturuulan digər kurumlara yönelik eleştirilərdən uzak kalacak bir performansla sahip olması gəreker.

İkili ilişkilerin genelde olumlu seyrine ve çox pnemli irelilemələr sağlanmasına rəğmən potansiyelinin altında bulunduğı gerçəğı göz ardı edilməməlidir. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliğı Konseyi üst düzey çalışmaları ile daha önce defalarla sıkıntılı dönemlər yaşamış olan Türkiyə-Azərbaycan Hükümetlərarası Karma Ekonomik Komisyonu`na farklı bir canlılık kazandırabilir. İlişkilerin tüm dinamikləri doğru dəğərləndirilərek hem olası sürprizlərdən kaçınılmış olur, hem de eğitim ve ekonomik alanlardakı köprülər daha da sağlamlaştırılabilir. Yeni sürprizlərin çıkma ihtimaline hazırlık amacıyla özellikle yeni bir

Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər
və Strateji Araşdırmalar Mərkəzi
QAFSAM
Caucasian Center for International
Relations and Strategic Studies

Türkiye-Ermenistan yaxınlaşması konusunun hassaslığı diqqətə alınmalı, dini konularda və enerjiyə ilişkin konularda muhtəməl provakasyonların ortaya çıxması önənməlidir. Daha öncə də ifadə edildiği üzere Türk işadamlarının bəzi şikayətlərinin davam etməsi və Türk toplumunda Azərbaycanla ilgili algının, Azərbaycan`da Türkiye`nin bilinirliyi ilə kıyaslandığında halen çox yüzeysel kalması ən təməl konulardakı eksiklikləri göstərməkdir.